

prof. Ro-
gaven, die
vergeten,
e der her-
s op zeer

ge nu toch
le, en Hem

had tegen
zegt van
n geloovig
onder de
der Fran-

ote figuur
i geschrift
het door
t dan een

eeld wordt

rm U mij-
God hem
ade leven.
onderwerd
Gods en
atie, waar-
r de eenig

e woorden

ornaamste
verworpen.
ste dagen
uk van en-
at zelfs de
ie hij voor-
ie geschie-
i man.
ncyclopae-
op het ver-
eit zoo bij
s zijn leer-
Christelijke
en zeggen.

agen, want
inzonder-
e boeken,
een intens

leest, treft
geest, als

t ook onze
instemming
ngen moet,
aren Doop-
doe in deze

mser, voor-

tiger jaren
ezeming als
hoe meer
ken, steeds
ben op bij-
op zichzelf
dig zooveel
adenkt. De
aken". 23)

kel, waarin
d vóór alle
k te bevor-
we naar
l, naar den
id zou heb-
kerkelijke
an den Re-
eschouwen
den in het
krijk, Zwi-
s overgeno-
leering mis-
r zijn kloek
tte er aan-
n, dat man-
ijke statuur
it te boeien;
ar vijf-maal

C. V.

En steeds is het buitengemeen sympathiek. Geen die beter den rijkdom van de Fransche taal, die rijke gave Gods voor het Fransche volk, ons kon toonen dan hij. Een taal, die niet het minst van Calvijn's geestelijken adel het stempel mocht ontvangen.

Maar is het nu niet onuitsprekelijk jammer, dat al die gaven ten slotte hebben moeten meewerken, tegen de Reformatie in, om de volken van Europa te ontkerstenen, zooals dit in sterkere mate thans geschiedt door de geniale Zwitsersche denkers Brunner en Barth?

Wat Vinet bood, als hij sprak van het Christelijk geloof, dan eenigermate systematisch, wat hij minder goed voorstond, was niet veel meer dan valsche wijsbegeerte.

Men neme maar eens kennis van de samenvatting zijner gedachten in het werk van prof. Astié, dat in 1860 verscheen. Prof. Astié was een der bekende geleerden in de Evangelische alliantie.

En nu is het onbegrijpelijk van de zaak dit, dat de Christgelooften van Vinet's dagen en ook later, zelfs daaronder Groen van Prinsterer, de gevaarlijke ketters van Vinet niet onderkennen.

Het is haast onverklaarbaar. Want Groen, wiens vlijmscherp oordeel door niemand zal worden betwist, moet toch zeker Vinet's „Essai" — een zijner meest bekende werken — gelezen hebben.

Het schijnt mij toe, dat het niet kwaad kan zijn om hierover nog wat nader te spreken.

Inmiddels met vriendelijke groeten en heilbede,

Uw toegenegen,
MARNIX.

Jenever uit den trekkpot en belezen schlagers.

Uit Nieuw-Nederland van 4 April 1947 citeeren we:

Als ik zoo de programma's van verschillende „feesten" uit onze kringen zie (onverschillig of dit nu jaarfeesten van diverse vereenigingen zijn of „toogdagen der jeugd" of oragiefeesten op christelijke basis) moet ik altijd denken aan een verhaal uit mijn geboortedorp.

Het verhaal is als volgt:

Er was eens een boerin die dronk. Ze had veel verdriet in haar leven gehad. Daardoor was ze aan den drank geraakt. Ze kon er niet meer buiten. Ook niet toen ze van de eenzame boerderij afging. (die werd door haar zoon en zijn vrouw beheerd) en midden in het dorp kwam wonen. Ze zette ouder gewoonte de tafel voor het raam en wilde dien middag ook haar slokje nemen. Juist kwam er iemand voorbij. Toen schaamde ze zich toch voor de kruik van Lucas Bols. In haar keukentje goot ze hem leeg in den theepot en schonk daaruit ouwe klare. Maar de voorbijganger zag een oude vrouw die thee dronk, terwijl ze bezig was zich te bedrinken.

Zoo is het nu vaak met onze feesten en ons deelnemen aan vermaak ook. Wij drinken de jenever van de operettes, de toneelstukjes, de film-enz. net zoo goed als de menschen die we met den verzamelaar „de wereld" aanduiden. Maar, in dit geval, drinken we ze uit een trekkpot, d.w.z. we camoufleren hun ware gedaante, geven er een anderen naam aan, plakken er soms het predicaat „christelijk" op en klaar is kees.

Nu is het op zich zelf niet zoo erg, als men een toneelstukje eenvoudig „stukje" noemt als men modern is en „samenspraak", als men wat ouderwetsch georiënteerd is. Als het beestje maar een naam heeft. En een vlaggen- en luister-spel (kennelijk overgenomen uit Figaro's „Hochzeit", waar het ook de muziek aan ontleende) kan, op een programma van een christelijke oranjevereniging, (terwijl het in het tekstboekje van de Opera als „balliet" aangeduid wordt) heel goed als „spel" geannonceerd worden. Ook is het geoorloofd om een hoorspel voor den microfoon een „declamatorium met verschillende stemmen" te noemen.

Het zou niet erg zijn, als er geen bedoeling achter zat, de bedoeling van het „camoufleren": de jenever, het „wereldsche vermaak" wordt uit de kenmerkende en in het oog vallende kruik gedaan en overgegoten in de christelijke „trekkpot". En dit niet „onbewust", omdat men zoo doordrongen is van de christelijke eifer (of christelijke cultuur), niet „ter goeder trouw", niet uit onkunde, maar bewust, en dat om de „vreeze der (christelijke) menschen".

En waarom? Omdat men het wereldsche vermaak verpoort (en dikwijls terecht), maar i.e. op gronden, die niet juist en, wat nog erger is, die niet waar zijn. En door deze „onware" voorstelling van dit vermaak wordt men vanzelf gedwongen tot de leugen, die hetzelfde vermaak tot een ander stempelt door den naam.

Dit kwaad onder de zon is in onze kringen zeer verbreid. Van de bondsdagen af, waar op de vooravonden of een toneelgezelschap optreedt, dat niet bekend mag worden (meisjes Bondsdag Rotterdam '39) of een „spel" opgevoerd wordt, dat je reïnte operette is (Amsterdam '46), tot de vereniging toe, die zich in een winkel één-act laat aansmeren en die, zeer tot vermaak van de leden en de begunstigers, „verkleed" opvoert. Van de N.C.R.V. af, die een Kerstspel („declamatorium met stemmen" stond er in de gids) opvoert, tot den ouderavond toe, waar de leerlingen uit de hoogste klas een „samenspraak" doen, waarin ze andere menschen verbeelden dan ze zijn, en zulks zeer tot vermaak en trots van hun diverse papa's en mama's. Of ik al die stukjes, dansjes, spelen enz. dan zonde vind? Absoluut niet. Maar wat wel zonde is, dat is de manier van aankondiging van deze dingen en ook de manier van verwerking van de „echte" toneelstukken, films, opera's enz. Er is een tijd geweest, dat geen christen het in zijn hoofd zou halen om naar den schouwburg te gaan. Uit

een persoonlijke overtuiging. En deze houding dwingt respect af. Er is ook een tijd geweest, dat Calvijn de voorstelling van de toneelstukken van Beza (den leider der Calvinisten te Genève) bijwoonde en Calvijn's houding dwingt ook respect af. Maar de houding van de Christenen, die ik daarnet geteekend heb, dwingt geen respect af! Integendeel: ze maakt de jeugd, aan wie zij voorgehouden wordt als de juiste, of tot farizeërs, of ze stoot haar af.

De jeugd wensch een duidelijke houding, een duidelijke moraal en deze gebaseerd op Gods gebod en daarnaar gemotiveerd. En niet een, die goed gepraat wordt door de christelijke adat, die er zoo langzamerhand een wordt van verstarde casuïstiek en een code van gebod op gebod, en regel op regel. De feiten spreken hier. Om bij een bekend specifiek christelijk lichaam te blijven, de N.C.R.V.: Daar werden stukken opgevoerd door een „declamatieclub" („de kracht van 't land bestaat" van Martien Beversluis ter gelegenheid van 't huwelijk der Prinses), terwijl iedereen, die geen vreemdeling in Jeruzalem was, wist, dat deze „club" het vrijzinnig protestantsche jeugd-toneel was.

De N.C.R.V. wacht tot de schlagers „belezen" zijn, de veldsieden rieken te veel naar de wereld. Ook werd er laatsteleden Kerstmis zoo'n „declamatiespel" uitgezonden. Daarin spraken verschillende herders, maar daarin trad ook God Zelf voor den microfoon om in het spel Gabriël naar Maria te zenden en om het bevel te geven voor het „eere zij God" (dat toen ook door het N.C.R.V.-koor op de bekende akelige wijs gezongen werd).

In de propaganda-speeches der N.C.R.V. wordt er altijd weer op gewezen, dat de christelijke radio, die rekent met God en den goeden smaak, recht van bestaan heeft, dat wij onze elgen uitzendingen moeten hebben enz. Maar wat dan te zeggen van een smakeloosheid, als boven gesigneerd tijdens de Kerstdagen? Om het woord heilighschennis, wat dit toch in den grond van de zaak is, maar over te laten..... voor dezelfde speeches, maar dan..... in verband met de programma's van andere verenigingen. Zie, dat zijn van die dingen, waartegen het gevoel van rechtvaardigheid en eerlijkheid onzer jeugd direct in opstand komt en moet komen.

Ook tegen „dansmuziek" keeren de propaganda-speeches zich. Zijn de moppen evenwel verjaard, dan speelt men ze rustig en zonder enig gewetensbezwaar.

Ditzelfde kan men mutatis mutandis ook waarnemen bij de christelijke filmvoorstellingen, waar men, om de jeugd uit de bioscoop te houden, de oudste stomme filmpjes van Chaplin draait als toegift (geveltoerist e.d.). Dat in het volgen van de mode hetzelfde verschijnsel zich openbaart, is ons allen bekend. Wordt eerst een strijd gevoerd om het korte haar (nu overal geaccepteerd), thans zijn de lippenstift en de lange broek het criterium, hoewel de laatste door den kouden hongerwinter zijn doelmatigheid t.o.v. de „principes" heeft uitgespeeld en deze mat zette. Waarom ik deze verschijnselen, die zich overal voordoen, opnoem? Alleen om het beginsel (of liever het gebrek aan beginsel), dat er achter steekt te signaleeren en te bestrijden. Een „vroomheid", een christendom, dat zijn geestelijken stand op moet houden tegenover de wereld en tegenover soortgenooten met heele en halve leugens, is op sterfenvaardig. We stooten de „wereld" af, die voor haar stelling, dat de „fijnen" huichelaars zijn, hier weer bewijs te over heeft, en we stooten „de kinderen der geloovigen" af, die, als ze met de wereldsche vermaken in aanraking komen, zien met welke camouflagemiddelen in onzen kring gewerkt wordt. En die radicaal zooals de jeugd nu eenmaal is, met het badwater ook het kind weggooien en aan al de vermaken der wereld, ook „de schadelijke", deel gaan nemen, zich erop beroeiende, dat zij het tenminste eerlijk doen. Laat ons nu niet zeggen, dat daar het hart van den mensch wereldsgezind is, het onze schuld niet is, dat zij den breeden weg opwandelen. Laat ons liever lezen, wat de profeet Ezechiël zegt over de verantwoordelijkheid.

„Laat ons het roer omgooien, maar dan ook radicaal: is bezoek van schouwburg, en bioscoop, is 't opvoeren van toneel of 't draaien van een film zonde, dan zijn dat „openbare zonden" en moet de kerkelijke censuur toegepast worden, maar kan het schadelijken invloed hebben, dan voorlichting. Geen ouderwetsche critiek, geen verhaaltjes van een toneelspeelster, die moest optreden, terwijl haar kind op sterfenvaardig lag, geen onzinnige vragen als: „zou je in de bioscoop willen of kunnen sterven", maar positief zeggen, waar het op staat.

Geen jenever uit den trekkpot, doch klare wijn, om dan met den dichter Werumeus Buning te constateeren, dat al deze dingen „voorbij gaan", dat wat men ook „drinkt" van de gepoegens dezer wereld, dorst het eenige is, dat men overhoudt. Want:

Drink wijn, Rijsch, Spaansch of Fransch, rood, geel of [goud,

Al smaakt het naar den hemel of violen,

't Smaakt steeds naar wat men aan dorst overhoudt.

Godes genade zij die dorst bevolen,

Wijn maakt ons als een kind aan 's werelds borst,

Maar dorst is alles wat men overhoudt.

Benlin, rood, blond of zwart, 't is alles dorst.

Een beek blijft klateren in een brandend woud,

De maan schijnt vorstelijk op ledere wel,

't Is altoos een en altoos eenerelei,

Want dorst is alles wat men overhoudt.

Verdorst, omdat wie goed drinkt en bemint

Maar één ding leert, en altoos eenerelei,

Dat men toch steeds God als het einde vindt.

Een glas altijd te leeg, hoe vol het zij.

Geen ding ter wereld, dat ons zoo vernauwt:

Dat dorst is alles wat men overhoudt.

Francois Villon, mijn prins, bij Jezus' dorst,

Wij hebben nooit een druppel wijn vernorst,

Noch ooit bemind of God erkend als vorst.

Wist gij den weg in 's werelds prachtig woud?

Heet is het bloed, en dor de keel als zout.

En dorst is alles wat men overhoudt.

Dit is een waarschuwing aan allen, dat men God als het einde vindt en niet „wat de menschen zeggen" en niet wat „wij kunnen of mogen doen" maar God, die ons rekenschap zal vragen van ons rentmeesterschap, ook over het mogelijk maken van het meedoen aan vermaken. Ook over de heele en halve leugens tegenover „deze kleinen" (de jeugd), die men niet mag ergeren en tegenover de „eenvoudigen", die Hij steeds zal gadeslaan, ook als zij ons bedrog niet onderkennen.

Schrijfter van het artikel is Jo van Dorp-Ypma. We onderschrijven niet alles wat hier gezegd is. We gelooven ook niet, dat met het beeld van jenevertheepot alles gezegd is, want er wordt van de overzijde soms geweigerd ook maar een slokje thee anders dan uit een jeneverkruik op te dienen. Maar het artikel toont terecht tegen camouflages en onzelfstandigheid en gulzige, jaloersche naipery. K. S.

— NOODGEMEENTEN: KERKJE SPELEN. We ontvingen van een militair uit Indië een uitvoerigen brief, waaruit we een gedeelte kunnen overnemen; we laten den schrijver zelf zooveel mogelijk aan het woord. „Na ruim 3 maanden vertrokken we eindelijk naar Java. Daar werden we overal in en rond Batavia in afdeelingen geplaatst. Wij lagen het verst weg maar in een maand kregen we slechts twee preeken te hooren midden in de week. Wij konden ook niet naar Batavia. Dagsluiting werd niet gehouden.

Nu was de Ds in Malakka begonnen met een belijdeniscatechisatie. De lessen waren ook schriftelijk, zoodat de jongens ook bij verzuim konden leeren. Bij ons werd nog eenmaal Cat. gehouden en Ds vroeg toen of ze voor Paschen in Batavia belijdenis wilden doen, hoewel ze onvoldoende les hadden ontvangen. Er deed een jongen belijdenis die tegen mij had verteld niet in de opstanding te gelooven en ook niet in den geheelen Bijbel. De Ds kende de jongens verder niet en had ook nooit een intiem gesprek met hen, anders had hij ook dit moeten weten. Deze jongen deed bel. in de Ger. kerk te Batavia na onderzoek door den kerkeraad.

Daarna lagen we 2 maanden dicht bij Batavia en bezochten we daar de kerk. In de laatste maand werd weer dagsluiting gehouden maar weldra opgeheven. „Het was de moeite niet volgens den Ds voor die paar man die er kwamen". De meesten wisten het niet eens.

Toen werd het bekend, dat we spoedig het binnenland in zouden gaan, en werden de Prot. op een middag opeens bijeen geroepen ter oprichting van een noodgemeente. Wij wisten van niets, niet wat het inhield en niets van het doel.

Op den bewusten middag was slechts een klein gedeelte aanwezig. De Ds sprak over de noodzakelijkheid van een noodgemeente, we konden straks niet naar een bestaande kerk gaan enz., daarom was het noodig en geoorloofd een noodgemeente op te richten. Daar wij er verder niets van af wisten was er geen bezwaar tegen. Verder stelde de Ds twee Off., een Sergt. en een korporaal voor om hen te benoemen als ouderlingen en vroeg hij of er iemand wettig bezwaar had tegen een van deze personen. Nu waren er bij ons wel bezwaren, dat allen geen goeden naam bij het Batj. hadden, echter alleen maar door geruchten, die konden we zoo maar niet zonder bewijs ten berde brengen. Maar het zou dan een voorloopige kerkeraad zijn. Volgens mij waren de personen er niet voor geschikt, wat later ook wel bleek. Direct hield de Ds een korten kerkdienst en werden de nieuwbenoemde „Ouderlingen" bevestigd door middel van het gewone Formulier.

Na enkele dagen werden briefjes rondgedeeld waardoor gevraagd werd wie mee wilde werken aan de noodgemeente, zoo ja, dan was men lid.

Spoedig vertrokken we en volgde er een periode van strijd, actie's. Vaak ook 's Zondags en konden we zoo nu en dan naar de kerk. Dagsluiting werd nergens gehouden. Na een maand begon de Cat. weer voor hen die belijdenis wilden doen. Ook anderen konden komen om later in Ned. Bel. te doen. Maar er kwam weinig van terecht en er werd weinig geleerd. Ook hier weer de jongens zelden opzoeken, wel bij de Off. komen. Na verscheidene weken hield de Ds eens in de week een onderwerp over Esther wat al gauw weer stopgezet werd.

Wij vertrokken toen naar een buitenpost, zware diensten patrouille loopen was elken dag onze taak. 's Zondags een korte dienst door den Ds gehouden. Er was dan een goede opkomst. In de drie maanden dat we daar geweest zijn, is de Ds misschien 2 of 3 maal in de barak geweest. Bij acties nooit te zien. Van den kerkeraad hoorden of zagen we niets. Niemand dacht meer aan de noodgemeente. Bij de kerkdiensten waren ze ook niet als ouderling.

Deze toestand verdroef mij zeer, de jongens hun geestelijk leven vervulde, ze lagen niet meer in den Bijbel enz. Kan het ook anders bij zoo'n geestelijke verzorging? En al die jonge menschen in den oorlog ook al verwaarloosd. Daarom zijn we zelf begonnen met dagsluiting, de opkomst werd steeds beter en sommige jongens die thuis er niet veel aan deden werden trouwe bezoekers. Ik besprak onze moeilijkheden van vergaderplaats enz. met den Ds, we wilden ook een soort J.V. oprichten. Hij beloofde te helpen dat dit alles voor elkaar kwam, maar er kwam niets en we hoorden ook niets meer, zelfs geen vraag hoe of het met alles liep.

Zoo ging het enkele maanden, tot men mij eens kwam roepen of ik bij den Ds wilde komen. Die vertelde mij toen dat hij de volgende week vertrok en daarom moest er opeens weer een volledige kerkeraad zijn, of ik nu niet een geschikten Herv. wist om met mij op tal te zetten voor ouderling. Ik wist niet wat ik hoorde en kon ook geen geschikt persoon aanwijzen. Ik vertelde toen den Ds dat ik niets meer voelde voor een noodgemeente. Het antwoord was dat ik alleen door propaganda uit het